

DE CREATIEVE BROEDPLAATSEN RUKKEN OP

Het zijn de nieuwe broedplaatsen van creatief talent: de flexkantoren. Oude fabrieken, schoolgebouwen en stations worden steeds vaker omgetoverd tot fijne werkplekken. Maar ook in leuke koffietentjes zie je steeds meer mensen lekker werken. Een rondje flexwerken in Nederland.

Dat flexwerken de toekomst is, lijkt vast te staan. Je ziet het om je heen gebeuren. Voorheen zaten er vooral kunstenaars anti-kraak in leegstaande panden. Nu gaan er steeds meer 'commerciële' creatievelingen zitten: ontwerpers, fotografen, tekstschrijvers, webdesigners en mensen die zelf mooie dingen maken en verkopen via een webwinkel. Er zijn ook bedrijven gekomen die zulke panden inrichten als flexibel kantoor,

compleet met portier en kantine. Vervolgens kan iedereen daar een werkplek op maat huren. Per maand, per dag of zelfs per uur. Sommige van die gebouwen zijn nóg meer geprofessionaliseerd, perfect opgeknapt en hebben een definitieve bestemming als verzamelwerkplek gekregen. Het mooie is dat op al die locaties vaak een heel afwisselende mix van mensen bezig is, van ongebonden creatievelingen tot computer-

wizards en financiële dienstverleners. Dat geeft onverwachte kruisbestuivingen van ervaring, expertise en ideeën, die anders nooit hadden plaatsgevonden. Je krijgt ook een heel andere bedrijfscultuur en andere gesprekken bij de koffiemachine en tijdens borrels. Prikkelender, verrassender, stimulerender. En wat niet snel zal gebeuren, is dat in moeilijke tijden een sfeer van negativisme ontstaat. Integendeel, je pept elkaar ➤

Of het wat voor je is, dat flexwerken, merk je pas als je het doet

juist op. Daarnaast zijn in verzamelgebouwen de werkplekken vaak veel persoonlijker, huiselijker en levendiger ingericht dan in het gemiddelde kantoor. Het belang daarvan voor het werkplezier en de creativiteit wordt vaak onderschat.

Marianne Sturman adviseert onder meer bedrijven op het gebied van het nieuwe werken: "Sinds een jaar of zes begint het nieuwe werken een serieuze vlucht te nemen. Het wordt steeds rendabeler om leegstaande panden al dan niet tijdelijk in te richten voor zzp'ers en flexwerkers. Dat zijn op zich trouwens twee verschillende groepen. Lang niet alle zzp'ers kun je onder het nieuwe werken scharen, maar je ziet wel dat ze een goede mix vormen met flexwerkers op verzamelwerkplekken. Een mooie ontwikkeling is dat sommige bedrijven met vestigingen in het hele land nu hun werknemers de mogelijkheid geven op een vestiging in de buurt te werken, al zit hun afdeling daar niet. De volgende stap is dat bedrijven onderling werkplekken gaan delen, dan wordt het pas écht leuk. Of dat ze hun benedenverdieping als algemene werk-

ruimte inrichten, zodat iedereen uit de buurt er kan komen met zijn laptop en bijvoorbeeld ook klanten er terecht kunnen als dat handig is. Dan krijg je ook in de zakelijke dienstverlening echt interessante kruisbestuivingen en een nieuw samenwerkgevoel."

FLEXIBELER IS GELUKKIGER?

Of het wat voor je is, dat flexwerken, merk je pas als je het doet. Marianne Sturman: "Huur gewoon eens een paar keer een bureau op zo'n plek of ga twee ochtenden in die koffiebar zitten met je laptop, dan weet je het snel genoeg. Door internet is werken grotendeels onafhankelijk geworden van tijd en plaats. Ik vind het idioot dat we desondanks met z'n allen in de file naar kantoor blijven gaan om daar van negen tot vijf te zitten. Daarom ben ik in 2000 Moneypenny begonnen. We bemiddelen mensen die flexibel willen werken en adviseren bedrijven over het nieuwe werken. In die dertien jaar heb ik gemerkt dat veel mensen er een stuk gelukkiger van worden als ze hun werk voor zichzelf kunnen organiseren. Als ze binnen

duidelijke afspraken en kaders de vrijheid krijgen om niet alleen tijd en plaats van het werk zelf te bepalen, maar ook meer verantwoordelijkheid krijgen voor de inhoud. Daar spreekt namelijk vertrouwen uit van je baas in wat je doet en hoe je het doet. Meer vrijheid en vertrouwen geeft je ook meer ruimte om je te ontwikkelen en te ontplooiën in je werk en daar worden mensen blijer, beter en productiever van. Natuurlijk zijn er ook mensen voor wie flexwerken minder geschikt is, omdat ze het best gedijen binnen een strakke taakstructuur met duidelijke opdrachten. Daarnaast is er echt een andere manier van managen nodig voor het nieuwe werken, waarbij goede communicatie onmisbaar is. Het blijft altijd belangrijk dat je als collega's regelmatig samenkomt voor overleg, vergaderingen en brainstormen, maar dat kun je gewoon inplannen. Sommige bedrijven zijn bang voor die cultuuromslag. Zoals Yahoo, dat het flexwerken alweer aan het terugdraaien is. Waanzin, want het gaat hier niet om een hype, het is een onomkeerbare trend. De tijd vraagt er ook om. We krijgen van de overheid allemaal steeds meer verantwoordelijkheid. Mantelzorg voor zieken en ouderen, kinderopvang, dat soort zaken moeten we steeds meer zelf gaan organiseren. Dat vereist een flexibiliteit die alleen haalbaar is als we ons werk op een nieuwe manier inrichten."

AMSTERDAM: MOESTUIN OP HET DAK

'Zo'n gevoel van verbondenheid heb ik nog nooit bij een baan gehad. Net Cheers'

Journaliste en copywriter Bibekan Lansink is medeoprichtster van De Vrije Werkplek in Amsterdam. "Wij werken hier allemaal voor onszelf, maar wel met collega's om ons heen. Soms spelen we elkaar klussen door of overleggen we hoeveel je voor een opdracht

kunt vragen. En tussen het werken door hebben we de gezelligheid van collega's. Het verloop is niet groot, de meeste mensen werken hier al jaren, dan leer je elkaar goed kennen. We lunchen vaak gezamenlijk, voor drie euro kun je meedoen. En verder zijn er geen regels: geen corvee of printjes die je moet afrekenen." Zo'n acht jaar geleden begon Bibejan voor zichzelf en ging ze op zoek naar een werkplek. "Wat begon als een werkplek voor mezelf met vier anderen op een etage, is uitgegroeid tot dit kantoor waar we met ongeveer 25 mensen werken. Met z'n drieën houden we de boel draaiende. Naast ons gewone werk als documentairmaker, journalist of copywriter regelen we alles rond het kantoor in ruil voor een gratis plek." Op de eerste verdieping voor het raam staat een lang bureau met uitzicht op koopjesjagers en toeristen in een drukke Amsterdamse winkelstraat. Daar kun je zitten als je even rustig wilt bellen of toe bent aan een ander uitzicht. Aan de muren hangt een wisselende expositie – werk van de fotografen die hier hun werkplek hebben of hebben gehad. In het achterhuis zijn twee grote werkruimtes met vaste bureaus en in een paar kleine ruimtes kan apart gewerkt of vergaderd worden.

"Vorig jaar moesten we op stel en sprong het pakhuis waar we ons kantoor hadden, verlaten. Toen hebben we deze ruimte van 350 vierkante meter gevonden. Mooi, maar wel met een huurcontract voor vijf jaar.

Best spannend, we moeten wel genoeg huurders blijven vinden. En we willen geen hoge huur vragen, want we zijn een werkplek voor creatieve freelancers. Soms wijzen we mensen af die in een andere hoek zitten. Dat past niet bij de rest.

We zijn nu bezig om de meest duurzame werkplek van Amsterdam te worden. We willen een moestuin maken op het dak, zo blijven we steeds vernieuwen. Maar in eerste instantie zijn we een fijne werkplek voor freelancers. In een café om de hoek hadden we laatst een afscheidsborrel van iemand die een paar maanden een plek had gehuurd om een boek te schrijven. De kroeg zat vol met Vrije Werkplekkers, supergezellig. Zo'n gevoel van verbondenheid heb ik nog nooit bij een baan gehad. Net Cheers. Dat zie ik bij een Coffee Company, die hier verderop in de straat zit, niet snel gebeuren."

AMERSFOORT: VINTAGE INRICHTING

'Er staan bureaus, we hebben internet en verder mag iedereen het zelf bepalen'

"Ik ben niet van de clean desk," lacht Floor Visser, artiestenmanager en festivalorganisator. Haar bureau is bezaaid met papieren.

1. Bibejan Lansink: "Op kantoor verzet ik veel meer werk dan thuis."
2. en 3. "Wel de lusten, niet de lasten van collega's", dat is het motto van De Vrije Werkplek.
4. De Vrije Werkplekkers spelen bijna dagelijks een potje pingpong.

Om haar bureaulamp hangen tientallen keycards met festivalpassen, van Amersfoort tot Bangkok. Ze vond haar werkplek in een voormalige kleurstoffenfabriek in Amersfoort, een jaar of drie geleden, via LinkedIn. Precies wat ze zocht. "Ik werkte eerst thuis, maar mijn vriend is edelsmid en mijn werkkamer werd steeds meer zijn atelier. Meer dan een bureau voor mijn laptop en telefoon heb ik niet nodig, daarvoor is dit perfect. Het bevalt heel goed. Soms, vlak voor een festival bijvoorbeeld, maak ik lange dagen, andere periodes ben ik er wat minder. Omdat de huur niet hoog is, geeft dat niet." Het voormalige kantoor van de fabriek is ingericht met meubels uit oude kantoren, een mix van stijlen uit de jaren vijftig, zestig en zeventig. En de vergaderruimte is helemaal in seventies-stijl met een origineel oranje-paars behang op de muur. "Er staan bureaus, er is internet en verder mag iedereen het zelf bepalen," vertelt kunstenaar en creatief uitvinder Harmen Zijp, een van de initiatiefnemers. "Dat hoort ook bij het zzp'erschap. Je hebt geen baas, je bepaalt zelf ➔

hoe je je zaken organiseert. Met elkaar zijn we verantwoordelijk voor het geheel. Dat werkt prima, want uiteindelijk hebben we allemaal dezelfde belangen en willen we een fijne werkplek.”

EINDHOVEN: ER LIGT KUNSTGRAS

‘Elke keer als we geld over hebben, vertimmeren we weer wat’

Kunstgras op de vloer, een paar schommels aan het hoge plafond en een koffiebar van sloophout. Een verdieping in de voormalige Philips lichtfabriek in Eindhoven is omgetoverd van rauwe fabriekshal tot Strijp-CS, een creatief kantoor met een stuk of twintig freelancers. Toen artdirector Thijs van Gerwen vijf jaar geleden voor zichzelf begon en een werkruimte zocht, kwam hij deze hal tegen. Het gebouw had zeven jaar leeggestaan. “We moesten eerst een dikke laag stof wegpoetsen. En daarna zijn we gaan opknappen en inrichten, lekker houtje-touwtje. Elke keer als we geld over hebben, vertimmeren we weer wat.” Hij zocht andere freelancers die, net als hij, weg wilden van de zolderkamer en geïnspireerd wilden worden door elkaar. Grafisch ontwerpster Susanne Belien huurt

sinds vorig jaar zomer een bureau. “Voor dat ik hier zat, ging ik vaak naar Seats2meet – een ontmoetingsplaats voor ondernemers waar je gratis kunt werken. Ik heb er veel goede contacten aan overgehouden en ga er nog regelmatig langs, maar na een jaar wilde ik een vaste werkplek. En ik vind het leuk dat hier vooral mensen met een creatief beroep zitten. Er werken meer grafisch ontwerpers, maar iedereen heeft zijn specialiteit. Daardoor is er geen concurrentie. Integendeel, je kunt juist gebruikmaken van elkaars ervaring of elkaar opdrachten doorschuiven als je weet dat een ander er beter in is. Ik heb me met mijn bedrijf gespecialiseerd in tentoonstellingsbouw, maar als ik bijvoorbeeld iets met een verpakking moet doen, vraag ik advies aan een kantoorgenoot die daar veel van weet. Op dit moment werk ik samen met kantoorgenote Hilde aan een project. Ik wist dat mijn opdrachtgever een tekstschrijver zocht, toen heb ik haar aangedragen. Dat werkt alleen maar goed. Je helpt elkaar en het is handig om met iemand samen te werken met wie je zo makkelijk kunt overleggen.”

Er wordt vaker samengewerkt, vertelt Thijs, en dat wordt ook gestimuleerd. “Iedereen runt zijn eigen zaak, maar we presenteren ons ook als collectief. Die samenwerkingsverbanden ontstaan vaak vanzelf; het is niet verplicht.” Voor de campagnes die hij bedenkt met zijn reclamebureau schakelt

HUREN PER UUR

Ook als je alleen af en toe buitenshuis wilt werken, zijn er allerlei flexibele kantoren waar je met je laptop onder de arm naartoe kunt. Je huurt er een plek op basis van een abonnement, of soms per dag of per uur. In bijna elke middelgrote of grote stad is wel een flexkantoor of co-werkplek te vinden. Bij Seats2meet, onder meer in Utrecht, Amersfoort en Eindhoven, kun je zelfs gratis terecht, zie Seats2meet.com.

hij ook vaak kantoorgenoten in. “Hier zitten illustratoren, fotografen, webbouwers, tekstschrijvers, grafisch vormgevers. Allemaal onder één dak. Waarom zou ik daar geen gebruik van maken?” ●

1. Een ruige fabriekshal op het oude Philipsterrein is verbouwd tot creatief kantoor.
2. Journaliste Els Quaagebeur schreef haar boek *Bij Starbucks heet ik Amy* grotendeels bij De Vrije Werkplek.